

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2022-23
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 26 ΜΑΪΟΥ 2023

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β004

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ: 90 ΛΕΠΤΑ

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
3. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
4. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας **το όνομά σας**.
5. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης**.
6. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (20 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

A1. Κάθε στοιχείο της Στήλης Α΄ αντιστοιχεί με ένα στοιχείο της Στήλης Β΄. Να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεών σας τους αριθμούς της Στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της Στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Στη Στήλη Β΄ περισσεύουν δύο (2) στοιχεία.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Βάσκο ντα Γκάμα	(α) Ιδέα της μετακένωσης
2. Αδαμάντιος Κοραής	(β) Αρχιστράτηγος των αμερικανικών δυνάμεων
3. Γεώργιος Ουάσινγκτον	(γ) Εφευρέτης της τυπογραφίας
4. Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος	(δ) Ανακάλυψη του θαλάσσιου εμπορικού δρόμου προς τις Ινδίες
5. Μαρκαντώνιος Βραγαδίνος	(ε) Κατάκτηση της Βραζιλίας
	(στ) Άλωση της Κωνσταντινούπολης
	(ζ) Υπερασπιστής της Αμμοχώστου

(5x2 = 10 μονάδες)

A2. Να συμπληρώσετε την κάθε μία από τις πιο κάτω προτάσεις με μία από τις τρεις επιλογές που ακολουθούν, ώστε να σχηματιστεί μια ιστορικά ορθή πρόταση. Να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεών σας τους αριθμούς των προτάσεων και δίπλα από τον κάθε ένα το γράμμα της φράσης που απαιτείται για τη συμπλήρωση.

1. Οι βυζαντινοί χρονογράφοι:
  - α. στόχευαν στην αντικειμενική περιγραφή των γεγονότων.
  - β. είχαν ως πρότυπα τους ιστορικούς της ελληνικής κλασικής αρχαιότητας.
  - γ. απευθύνονταν σε αναγνώστες με χαμηλή μόρφωση.
2. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου στα χρόνια της Φραγκοκρατίας:
  - α. παρέμεινε αυτοκέφαλη.
  - β. είχε την έδρα των επισκοπών της σε χωριά.
  - γ. είχε το δικαίωμα να συλλέγει τη δεκάτη.
3. Ο βυζαντινός πολιτισμός:
  - α. επηρέασε την πολιτική ιδεολογία της Ρωσίας.
  - β. συνέβαλε στην αμφισβήτηση της απολυταρχίας.
  - γ. συνδέεται με την ανάπτυξη της γοθτικής αρχιτεκτονικής.

4. Οι γεωγραφικές ανακαλύψεις είχαν ως κοινωνική συνέπεια:
- την ισχυροποίηση των ευγενών.
  - την κατάργηση του δουλεμπορίου.
  - την ενίσχυση της αστικής τάξης.
5. Ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του Διαφωτισμού είναι:
- η θεοκεντρική αντίληψη για τον κόσμο.
  - η αντίληψη ότι οι άνθρωποι πρέπει να βασίζονται στον ορθό λόγο.
  - η έλλειψη ανοχής προς την αντίθετη άποψη.

(5x2 = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (45 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Φραγκοκρατία στην Κύπρο (ονομασία της δυναστείας που κυβέρνησε, δύο (2) στοιχεία για τη σχέση των Φράγκων με τους Αγίους Τόπους, δύο (2) στοιχεία για το πώς τελείωσε η Φραγκοκρατία)

(10 μονάδες)

β. Διακήρυξη Αμερικανικής Ανεξαρτησίας (τόπος και έτος υπογραφής, ονομαστική αναφορά σε δύο (2) συντάκτες, ένα (1) στοιχείο για τη σημασία του κειμένου)

(10 μονάδες)

B2. Σε ιστορικό δοκίμιο **150-180 λέξεων**, αφού παρουσιάσετε τρία (3) στοιχεία της οργάνωσης και λειτουργίας του οθωμανικού κράτους που αιτιολογούν τη ραγδαία προέλαση των Οθωμανών, να εξηγήσετε γιατί η Βυζαντινή Αυτοκρατορία δεν μπόρεσε να εμποδίσει την οθωμανική εξάπλωση, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με τέσσερα (4) στοιχεία. Στην απάντησή σας να συμπεριλάβετε και τους ακόλουθους όρους:

Γαζήδες	Ιππείς - Τιμαριούχοι	Ακρτικά σώματα
---------	----------------------	----------------

(25 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

Γ1. Βενετοκρατία στην Κύπρο

I. «[...] υπήρξαν πρωτοβουλίες Κυπρίων χωρικών οι οποίοι ζήτησαν από τον Μεγάλο Βεζίρη να παρέμβει η Οθωμανική Αυτοκρατορία στο νησί ώστε να απελευθερωθούν. Σε αυτό θα πρέπει να προστεθεί και η εξέγερση του λαού της Λευκωσίας το 1565 λόγω της μεγάλης ξηρασίας εκείνου του έτους. Τα σπαρτά σχεδόν δεν βλάστησαν και η ελάχιστη παραγωγή που συγκεντρώθηκε από τους κυβερνήτες σε κρατικές αποθήκες σχεδιαζόταν να πωληθεί

Σελ. 2 από 5

σε υψηλές τιμές. Τότε ο εξεγερμένος λαός περικύκλωσε τα σπίτια των διοικητών, αναγκάζοντάς τους να ανοίξουν τις αποθήκες και να μοιράσουν τα σιτηρά».

Σπύρος Σακελλαρόπουλος, *Ο Κυπριακός Κοινωνικός Σχηματισμός (1191 – 2004)*, εκδόσεις Τόπος, Αθήνα, 2017, σ. 39.

II. «Πράγματι οι αδυναμίες της βενετικής πλευράς ήταν πολλές. Και πρώτα απ' όλα δεν είχαν κανένα έρεισμα ανάμεσα στον ντόπιο πληθυσμό για τον οποίο είχαν αδιαφορήσει όσο και καταπιέσει αφόρητα. Το μεγαλύτερο ποσοστό του ήταν Κύπριοι που είχαν περιέλθει σε καθεστώς δουλοπαροικίας και ήταν το παραγωγικότερο και συγχρόνως το πιο παραγκωνισμένο κομμάτι της κυπριακής κοινωνίας της εποχής. Ταυτόχρονα η κακοδιοίκηση και η διαφθορά συνέθεταν μια κατάσταση αρκετά ζοφερή με τον ανάλογο αντίκτυπο στους υπηκόους. [...] Επιπλέον, ένα άλλο εμπόδιο ήταν η μεγάλη απόσταση η οποία χώριζε τη μητρόπολη από την αποικία της. Αυτό πρακτικά καθιστούσε δύσκολο τον ανεφοδιασμό και την αποστολή ενισχύσεων στο νησί, σε αντίθεση με τους Οθωμανούς [...]. Μέσα σε όλα αυτά προστίθετο και η κατάσταση των οχυρώσεων που είτε είχαν ερειπωθεί είτε δεν μπορούσαν να καλύψουν τις αυξημένες ανάγκες που προέκυπταν από τις νέες πολιορκητικές τεχνικές».

Ιστορία των Ελλήνων, τόμος 19 (Κύπρος), Β΄ Έκδοση, εκδόσεις Δομή, Αθήνα, σ. 367.

Αφού μελετήσετε τις πιο πάνω πηγές (παράθεμα I και παράθεμα II) και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να εξηγήσετε τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της βενετικής κυριαρχίας στην Κύπρο και να αναφέρετε τρία (3) ιστορικά στοιχεία για την κοινωνική - οικονομική κατάσταση στην οποία βρισκόταν ο αγροτικός πληθυσμός της Κύπρου. **(8 μονάδες)**

β. Να αναφέρετε ονομαστικά τα δύο (2) σημαντικότερα οχυρωματικά έργα στα οποία προχώρησαν οι Βενετοί για την οργάνωση της άμυνας της Κύπρου κατά των Οθωμανών. **(3 μονάδες)**

γ. Να εξηγήσετε τρεις (3) λόγους για τους οποίους οι Βενετοί δεν μπόρεσαν να αμυνθούν αποτελεσματικά απέναντι στους Οθωμανούς. **(6 μονάδες)**

Γ2. Αναγέννηση

I. «[Ο Λεονάρντο Ντα Βίντσι] Μυήθηκε στα τεχνικά μυστήρια του χυτηρίου και της επεξεργασίας του μετάλλου, έμαθε να προετοιμάζει προσεκτικά πίνακες και γλυπτά, ξεκινώντας από σπουδές με μοντέλα, γυμνά ή ντυμένα. Έμαθε να μελετά φυτά και περιέργα ζώα, για να τα εντάξει στους πίνακές του, και θα πρέπει να του δίδαξαν καλά τις αρχές της προοπτικής και τη χρήση του χρώματος. [...] Ο Λεονάρντο όμως ήταν κάτι περισσότερο από ένα προικισμένο παιδί. Ήταν μια μεγαλοφυΐα, που η διανοητική της δύναμη θα παραμείνει πάντα αντικείμενο απορίας και θαυμασμού για τον κοινό θνητό. Έχουμε μαρτυρίες για το εύρος και τη δημιουργικότητα του μυαλού του Λεονάρντο, επειδή οι μαθητές και οι

θαυμαστές του διαφύλαξαν με προσοχή τα σχέδια και τα σημειωματάριά του, χιλιάδες σελίδες γεμάτες κείμενα και σχεδιάσματα, αποσπάσματα από βιβλία που διάβαζε και σημειώσεις για βιβλία που λογάριαζε να γράψει. Όσο περισσότερο μελετούμε αυτά τα χειρόγραφα, τόσο λιγότερο καταλαβαίνουμε πώς μπορούσε ο ίδιος άνθρωπος να έχει τέτοια επίδοση σε όλους αυτούς τους διαφορετικούς τομείς της έρευνας και να συνεισφέρει σημαντικά σχεδόν σε όλους. [...] Την εποχή που οι σοφοί στα πανεπιστήμια, βασίζονταν στο κύρος των αρχαίων συγγραφέων, ο ζωγράφος Λεονάρντο δεν θα παραδεχόταν ποτέ ό,τι διάβαζε χωρίς να το ελέγξει με τα ίδια του τα μάτια. Κάθε φορά που αντιμετώπιζε κάποιο πρόβλημα, αντί να ανατρέξει στις αυθεντίες, προσπαθούσε να το λύσει με πειράματα. Δεν υπήρχε τίποτα στη φύση που να μην αποτελούσε ερέθισμα για την περιέργειά του και πρόκληση για την ευφυΐα του. [...] Υπήρξε ένας από τους πρώτους που προσπάθησαν να εξιχνιάσουν το μυστήριο της ανάπτυξης του εμβρύου μέσα στη μήτρα· μελέτησε τους νόμους που διέπουν τα θαλάσσια ρεύματα και τα κύματα· παρατηρούσε και ανέλυε, χρόνια ολόκληρα, το πέταγμα των εντόμων και των πουλιών, πράγμα που τον βοήθησε να εφεύρει μια ιπτάμενη μηχανή για την οποία ήταν βέβαιος πως μια μέρα θα γινόταν πραγματικότητα».

Ε.Η. Gombrich, *Το Χρονικό της Τέχνης*, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1999, σ. 293-294.

II.

Αφροδίτη και Άδωνις, Τιτσιάνο, 1554, Μαδρίτη, Μουσείο ντελ Πράδο

Αφού μελετήσετε τις πιο πάνω πηγές (παράθεμα I και παράθεμα II) και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Τι εννοούμε με τον όρο «Αναγέννηση» (αναφορά σε δύο (2) στοιχεία), πότε εμφανίστηκε και πού διαδόθηκε αρχικά;

(6 μονάδες)

β. Αφού εξηγήσετε την έννοια του «καθολικού ανθρώπου» της Αναγέννησης (δύο (2) στοιχεία), να τεκμηριώσετε με βάση το παράθεμα I πώς ο Λεονάρντο ντα Βίντσι ενσαρκώνει το πρότυπο του «καθολικού ανθρώπου», κάνοντας αναφορά σε δύο (2) στοιχεία.

(6 μονάδες)

γ. Να αναφέρετε τρία (3) χαρακτηριστικά της τέχνης της Αναγέννησης που εντοπίζετε στο ζωγραφικό έργο που απεικονίζεται στο παράθεμα II.

(6 μονάδες)

**ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ
ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΘΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ**